

Evaluering av Nasjonal diabetesplan 2017-2021

- Med mål, tiltak, resultater og områder til oppfølging

Mål	Tiltak/hva må gjøres?	Oppnådde resultater i perioden	Veien videre – tiltak til oppfølging i neste periode
Mer forebygging av diabetes	Endring av levevaner innen fysisk aktivitet, tobakk og kosthold	<ul style="list-style-type: none"> • Saltnivået har gått ned i den norske befolkningen. • Andelen med kjennskap til Helsedirektoratets kostråd har økt fra 45 til 52 prosent fra 2018 til 2019 	<ul style="list-style-type: none"> • Innføre én times fysisk aktivitet om dagen for alle elever i skolen • Innføre en nasjonal skolematordning som sikrer alle elever et gratis næringsrikt måltid som inkluderer frukt og grønnsaker. • Innføre en sukkeravgift med et klart folkehelseformål • Øke avgiften på tobakksvarer med minimum 10 prosent • Øke alkoholavgiftene utover forventet prisstigning¹
Bedre diagnostisering og behandling	Ta i bruk oppdaterte retningslinjer om diabetes og svangerskapsdiabetes	<ul style="list-style-type: none"> • 84 prosent av legene som behandler diabetes type 2 har satt seg inn deler av, eller hele Nasjonal faglig retningslinje • Forbedring av kvalitet på sensorer og pumper for personer med diabetes type 1 • Diabetesforbundet har videreført «sjekk din diabetesrisiko» (findrisk). 257 769 personer 	<ul style="list-style-type: none"> • For stor variasjon blant legenes kjennskap til Nasjonal faglig retningslinje for behandling av diabetes type 2 • Behov for større innsats på implementering av Nasjonal faglig retningslinje for diabetes • Kun 20 prosent av brukerne er kjent med brukerversjonen av Nasjonal faglig retningslinje for egenbehandling²

¹ Diabetesforbundet (2020): «Politisk plattform for NCD-alliansen». URL: [NCD-alliansens politiske plattform | Diabetesforbundet](#)

² NHI, NEL og Dagens Medisin (2020): «Rapport Diabetes 2020 – Hva vet legene? Hva mener pasientene?»

		<p>hadde tatt testen i perioden 2017-2019</p> <ul style="list-style-type: none"> • Diabetesforbundet har laget Brukerversjon av retningslinjer for egenbehandling 	
Avdekke øyesykdom tidligere	Helsedirektoratet utreder øyeprogram	<ul style="list-style-type: none"> • Implementeringen av anbefalt program for regelmessig netthinneundersøkelse for diabetisk retinopati 	
Mer tverrfaglige tjenester	Primærhelseteam, oppfølgingsteam og læringsnettverk	<ul style="list-style-type: none"> • Piloter på primærhelseteam er i gang • Handlingsplan for allmennlegetjenesten 2020-2024 med mål om teambaserte helsetjenester og bedre samhandling mellom ulike profesjoner og sektorer • Et hovedgrep i Nasjonal helse- og sykehusplan 2020-2023 er å opprette 19 helsefelleskap. Kronisk syke, som diabetespasienter, vil prioriteres 	<ul style="list-style-type: none"> • Evalueringene av pilotene på primærhelseteam viser at det er en vei å gå for å få det til å fungere etter hensikten³ • Det for stort gap mellom myndighetenes forventninger til helsefremmende og forebyggende arbeid i primærhelsetjenesten og den faktiske virksomheten⁴ • Det er lite om forebygging i Handlingsplanen for allmennlegetjenesten (2020–2024)

³ Helsedirektoratet (2019): «Rapport. Primærhelseteam og alternative finansieringsordninger – evaluering av pilotprosjekt». URL: <https://www.helsedirektoratet.no/rapporter/primaerhelseteam-og-alternative-finansieringsordninger-evaluering-av-pilotprosjekt>

⁴ Dag-Helge Rønnevik Betty Pettersen Anders Grimsmo (2020): «Fastlegenes rolle i forebyggende og helsefremmende arbeid - som utøver og lyttepost». Tilgjengelig via: <https://www.ks.no/globalassets/Allmennlegenes-rolle-i-helsefremming-og-forebygging-endelig-nett.pdf>

		<ul style="list-style-type: none"> • Diabetesforbundet arrangerer Nasjonalt Diabetesforum årlig med rundt 600 deltakere 	
Bedre kunnskap hos fastleger om legemidler og behandling ved diabetes	Diabetes type 2 som tema i KUPP-kampanje	<ul style="list-style-type: none"> • KUPP- kampanjen med diabetes type 2 i allmennpraksis ble gjennomført i 2018 • Farmasøyter har besøkt leger og informert om legemidler. Vi ser gode resultater på medisinalvalg og -bruk ⁵ • Diabetesforbundet har, i samarbeid med NOKLUS og Helsedirektoratet, oversatt brosjyrer med informasjon om årskontroll til ulike språk 	<ul style="list-style-type: none"> • Behov for jevnlig kursing av fastleger om legemidler og behandling av diabetes • Må tette kunnskapshullene til fastlegene
Kompetanseløft i primærhelsetjenesten	Spesialisering i allmennmedisin og økt klinisk kompetanse hos sykepleiere	<ul style="list-style-type: none"> • Det har blitt masterstudie for å bli diabetessykepleiere. • Fastleger må være spesialister i allmennmedisin. 	<ul style="list-style-type: none"> • Behov for flere sykepleiere i primærhelsetjenesten med videreutdanning innen avansert klinisk sykepleie • Sykepleiere i primærhelsetjenesten trenger mer kunnskap om diabetes
Bedre avstandsoppfølging	Oppfølging av Nasjonal velferdsteknologiprogram	<ul style="list-style-type: none"> • Nedsatt referansegruppe i Helsedirektoratet som jobber med nasjonalt prosjekt for avstandsoppfølging. • Pilot pågår med 600 deltakere. 	<ul style="list-style-type: none"> • Behov for å optimalisere bruken av teknologien vi har tilgjengelig

⁵ Dagens Medisin (2020). "Store forskjeller i bruken av blodsukkersenkende legemidler". URL: <https://www.dagensmedisin.no/artikler/2020/10/13/store-forskjeller-i-bruken-av-blodsukkersenkende-legemidler/>

<p>Økt kunnskap om risikofaktorer, forekomst og behandling av diabetes</p>	<p>Øke innrapporteringen til Norsk diabetesregister for voksne og integrere diabetesskjema i elektronisk pasientjournal ved legekantor.</p> <p>Kvalitetsforbedringsprogram i spesialisthelsetjenesten</p>	<ul style="list-style-type: none"> • NOKLUS har sendt techsupport til legekantorene for å bistå fastlegen med å installere NOKLUS. • Norsk diabetesregister for voksne har gått fra å være samtykkebasert til reservasjonsbasert. • I 2019 sendte 1615 av 5000 allmennleger (32 prosent) inn data til diabetesregisteret. Det var en økning på 340 allmennleger fra 2018 	<ul style="list-style-type: none"> • Spesialisthelsetjenesten: behov for kartlegging av kapasitet og kompetanse • Integrere diabetesskjema i EPJ • Øke dekningsgraden i Norsk diabetesregister
<p>Bedre bruk av frisklivs-lærings- og mestringstilbud</p>	<p>Faglige tilbud og tilskudd til etablering av tilbud</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Helsedirektoratet har kommet med veileder og kurs for drift av frisklivssenter. 	<ul style="list-style-type: none"> • Veilederne fra Helsedirektoratet for drift av frisklivssenter er ikke diagnosespesifikk. Behov for å styrke kompetansen på diabetes i disse tilbudene. • For store variasjoner mellom kommunene i hva de har av tilbud.
<p>Vurdere tiltak for økt mestring</p>	<p>Vurdere om ParkinsonNet kan være egnet modell for diabetes</p>		<ul style="list-style-type: none"> • ParkinsonNet er ikke skikkelig i gang • AKSON kan fylle den tiltenkte funksjonen og kan bidra til bedre mestring.
<p>Samarbeid med frivillige</p>	<p>Tilskuddsmidler til Diabetesforbundet og andre aktører i samarbeid med kommunale tilbud om friskliv, læring og mestring</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Diabetesforbundet har benyttet tilskuddsmidlene til likepersonsarbeid, motivasjonsgrupper, lærings- og mestringstilbud, diabeteslinjen, satsing på innvandrerhelse, psykologiske støttesamtaler, foredrag og webinarer til medlemmer. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tilskuddsmidlene til Diabetesforbundet og andre aktører som jobber med forebygging, behandling og mestring av diabetes, må videreføres

Bedre egenbehandling og behandling av unge personer med diabetes	Foreldreveiledningsprogram og veiledningsprogram for helsepersonell i barneavdelinger som behandler ungdom	<ul style="list-style-type: none"> • Helsedirektoratet har startet på prosjekt for overgang mellom ung og voksen, med medvirkning fra Diabetesforbundet. • Det utvikles brukerveileder som skal være standardisert for alle barneavdelinger. Dette testes på Haukeland nå. • Foreldreveiledningsheftet ble lansert i fjor. Jon Haug og Nina Handelsby reiste rundt på barneavdelingene frem til covid-19-utbruddet. • Program med samtalekort til helsepersonell er utformet av Diabetesforbundet 	<ul style="list-style-type: none"> • Prosjektet for bedre overgang fra barne- til voksenhelsetjenesten må prioriteres og følges opp. • Program med samtalekort må implementeres, følges opp og evalueres.
Utvikle mer brukervennlig informasjon	Veiviser for bedre egenbehandling og e-læringsprogram	<ul style="list-style-type: none"> • Veiviser for bedre egenbehandling er laget (ferdig 2019). • E-læringsprogram for diabetes type 2 lanseres i november 2020. 	<ul style="list-style-type: none"> • Utforme e-læringsprogram for diabetes type 1

